

Briselē, 2026. gada 22. aprīlī
(OR. en)

8482/26

ENER 199
ENV 402
COMPET 475
TRANS 244
CONSOM 131
IND 278
ECOFIN 518
FISC 144

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsektāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 22. aprīlis
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsektāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 370 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI <i>AccelerateEU</i> - Enerģētikas savienība Paātrināta rīcība nolūkā nodrošināt pietiekamu enerģiju par pieejamu cenu

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 370 final.

Pielikumā: COM(2026) 370 final

Briselē, 22.4.2026.
COM(2026) 370 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

AccelerateEU - Enerģētikas savienība

Paātrināta rīcība nolūkā nodrošināt pietiekamu enerģiju par pieejamu cenu

1 IEVADS

Otro reizi mazāk nekā piecu gadu laikā draudi, ko rada Eiropas **atkarība no fosilo degvielu importa**, kļūst arvien skaidrāki. Vairāk nekā puse (57 %¹) no Eiropā patērētās enerģijas ir importētas fosilās degvielas. Tas rada neaizsargātību, par ko jāmaksā augsta cena. 2025. gadā ES importēja fosilās degvielas aptuveni 340 miljardu EUR vērtībā². Kopš konflikta sākuma Tuvajos Austrumos 2026. gada martā un Hormuza šauruma slēgšanas fosilo degvielu importam esam papildus iztērējuši 24 miljardus EUR³. Turklāt ir iespējams, ka tiks būtiski ietekmēts IKP pieaugums un inflācija⁴. Situācija Tuvajos Austrumos joprojām ir nestabila, un nav skaidrs, cik ilgi tā turpināsies, tomēr viena lieta ir skaidra – tās ietekme būs jūtama vismaz vairākus mēnešus un ne tikai enerģētikas nozarē, bet arī ekonomikā, nodarbinātībā un sociālajā jomā.

Cenu pieaugums ir tūlītējas konflikta sekas. Piegāžu drošība nav tieši apdraudēta, lai gan dažu degvielu krājumi ir ierobežoti. ES pašlaik virzās uz fosilo degvielu īpatsvara samazināšanu elektroenerģijas ražošanā, taču gāze un nafta joprojām dominē siltumapgādē, rūpniecībā un transportā, kā arī ir viens no galvenajiem izejmateriāliem rūpniecības vērtības ķēdes (piemēram, ķīmikāliju, plastmasas un mēslošanas līdzekļu ražošanā). Tas pakļauj Eiropas mājsaimniecības un uzņēmumus, īpaši MVU un energoietilpīgas nozares, kā arī to darbiniekus globāla cenu kāpuma ietekmei. Esošajā situācijā ir vajadzīgi **savlaicīgi, mērķorientēti un īslaicīgi pasākumi**, kuri palīdzētu aizsargāt visneaizsargātākos patērētājus, paātrinātu mūsu pāreju uz tīru enerģiju un elektrifikāciju un aizsargātu Eiropas rūpniecības konkurētspēju.

Pēdējos gados ES ir ievērojami paātrinājusi enerģētikas pārkārtošanu pārejā uz efektīvu, elastīgu un savstarpēji savienotu sistēmu, kuras pamatā ir **pašmāju, tīri un bagātīgi pieejami energoresursi**. Daudzas dalībvalstis jau gūst labumu no straujā progresa enerģētikas pārkārtošanas jomā, parādot, ka šis mērķis ir sasniedzams un sniedz nepārprotamus ieguvumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Piemēram, dalībvalstīs, kuru elektroenerģijas struktūrā ir liels tīras enerģijas (jo īpaši atjaunīgo energoresursu un kodolenerģijas) īpatsvars, kā arī elastīga elektroenerģijas sistēma, kurā ir pietiekamas tīkla jaudas un uzkrāšanas kapacitāte, elektroenerģijas cenas kopumā ir zemākas par ES vidējo rādītāju, un pašreizējā enerģētiskā krīze tās ietekmē mazāk.

Tas ir spēcīgs atgādinājums par nepieciešamību **paātrināt elektrifikāciju, papildu iekšzemes tīras enerģijas ražošanas izvēršanu un enerģētikas pārkārtošanu**. Izvēles, ko izdarīsim tagad, noteiks, vai nākamajā krīzes situācijā mēs būsim ievainojami vai spēcīgi. Pāreja uz tīru, bagātīgi pieejamu, pašmāju, drošu, ūdensresursu noturīgu un cenas ziņā pieejamu energosistēmu nekad nav bijusi saistīta tikai ar klimatu un vidi – tā ir ārkārtīgi svarīga arī no sociālekonomiskā, konkurētspējas un drošības viedokļa. Šie politikas mērķi cits citu pastiprina un papildina, un tos var sasniegt, pilnībā izmantojot visas pieejamās tīras tehnoloģijas,

¹ [Eurostat](#), 2024. gads.

² [Eurostat](#).

³ Pirmās 52 dienas. Salīdzinājums ar situāciju pirms Tuvo Austrumu krīzes sākuma, pieņemot, ka ES joprojām importē tādas pašas apjomus. Pirms krīzes ES tajā pašā periodā 75 miljardu EUR vietā būtu samaksājusi aptuveni 51 miljardu EUR. Komisijas aprēķins, balstoties uz *Bloomberg*, *Kpler*, *LSEG/Refinitiv* datiem.

⁴ Enerģija ir galvenais kopējās inflācijas svārstīguma virzītājspēks, kas rada gan tiešu (degviela, elektroenerģija), gan netiešu ietekmi (ražošana un transportēšanas izmaksas).

vienlaikus nodrošinot tehnoloģisko neitralitāti. Tāpēc īstermiņa atvieglojumu pasākumi nedrīkst atkāpties no ilgtermiņa mērķiem palielināt iekšzemes tīras enerģijas ražošanu, izveidot dekarbonizētu un noturīgu ES energosistēmu un stiprināt Eiropas ražošanas jaudu, lai izvairītos no jaunas stratēģiskas atkarības radīšanas; gluži otrādi – tiem jāpalīdz šos mērķus sasniegt vēl apņēmīgāk.

Lai sasniegtu šos mērķus, būs vajadzīga **intensīvāka koordinācija** un lielākas investīcijas, taču ieguvumi, ko sniedz tīras enerģijas pārkārtošanas paātrināšana, nepārprotami atsver tās izmaksas. Ikvienu kavēšanās investēt enerģētikas pārkārtošanā var radīt lielākas izmaksas sabiedrībai.

Pašreizējai krīzei ir ļoti spēcīga globālā dimensija. Lai mīkstinātu saspringto pasaules tirgu ietekmi, ES var izmantot savu kā pircējas nozīmīgo lomu un vienotā tirgus vērtību, kas ir **spēka un solidaritātes** avots, it īpaši krīzes laikā.

Šis plāns ir daļa no **Komisijas dinamiskās reakcijas**, kas mainīsies līdz ar situācijas attīstību. Komisija rūpīgi uzraudzīs šos pasākumus un, ja situācija pasliktināsies, apsvērs turpmākus pasākumus. Plānam ir piecas galvenās darbības jomas, kuru mērķis ir atbalstīt dalībvalstis īstermiņa atbalsta sniegšanā un novirzīšanā patērētājiem, it īpaši tiem, kurus tas skar vistiešāk. Tajā arī izklāstīti veidi, kā ātrāk virzīties uz priekšu ceļā uz noturīgākas energosistēmas izveidi vidējā termiņā un ilgtermiņā:

- jāpanāk labāka koordinācija starp dalībvalstīm un ar starptautiskajiem partneriem;
- jāpalīdz dalībvalstīm aizsargāt patērētājus, tai skaitā rūpniecību, no cenu satricinājumiem un vienlaikus jāpalīdz tām enerģētikas pārkārtošanā;
- jāpaātrina pāreja uz pašmāju tīro enerģiju un elektrifikācija;
- jāstiprina mūsu energosistēma un
- jākāpina investīcijas, mobilizējot gan publisko, gan privāto finansējumu enerģētikas pārkārtošanās vajadzībām.

2 TŪLĪTĒJA RĪCĪBA, KAS NODROŠINA ĀTRUS IEGUVUMUS

2.1 Priekšrocības, ko sniedz labāka ES koordinācija

Labāka koordinācija ES līmenī ir devusi nepārprotamus ieguvumus. Pēc agresijas Ukrainā būtiska nozīme bija kopīgai rīcībai saskaņā ar plānu *REPowerEU*; tas ES pavēra iespēju samazināt gāzes pieprasījumu par 18 % (no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam)⁵, mazinot tūlītējo spiedienu un atbalstot ilgtermiņa stabilitāti. ES Enerģijas platforma⁶ Eiropā palīdzēja agregēt pieprasījumu pēc gāzes 90 miljardu kubikmetru apmērā. Tā ES rūpnieciskajiem pircējiem piemeklēja starptautiskos piegādātājus, kopumā palīdzot apmierināt pieprasījumu pēc gāzes 77 miljardu kubikmetru apmērā.

Pirmās jomas spēcīgākai ES līmeņa koordinācijai ir **gāzes krātuvju piepildīšana** un elastības iespēju izmantošana piepildīšanas noteikumos, **naftas krājumu atbrīvošana, valstu ārkārtas**

⁵ [Eurostat](#), salīdzinot ar pirmskrīzes līmeni.

⁶ Izmantojot mehānismu [AggregateEU](#), kas izveidots 2023.–2025. gadā.

pasākumi un reaktīvo dzinēju degvielas un dīzeļdegvielas pieejamības nodrošināšana, tai skaitā optimizējot naftas rafinētavu ražošanas jaudas.

Reaktīvo dzinēju degvielas trūkums var būtiski ietekmēt gaisa transportu, piemēram, likt atcelt lidojumus, kas ir īpaši aktuāli, ņemot vērā, ka tuvojas noslogotā vasaras aviācijas sezona. Tā kā gaisa transporta darbība ir plašāka par valstu robežām, ir vajadzīga Eiropas līmeņa koordinācija, lai saglabātu vienotā tirgus efektīvu darbību un nodrošinātu nepārtrauktu piegādi visā ES. Būtu jāapsver alternatīvas piegādes un importēti degvielas veidi⁷.

Paaugstinātās dīzeļdegvielas cenas un flotes degvielas izmaksas palielina kravu pārvadājumu cenas un ir radījušas ļoti lielu spiedienu uz autopārvadātājiem, tuvsatiksmes kuģniecības un iekšzemes kuģniecības nozarēm, kā arī zivsaimniecību un lauksaimniecību.

Eiropas naftas rafinētavu pieejamība un darbības jauda ir maksimāli jāpalielina, lai apmierinātu pašreizējo pieprasījumu, jo īpaši pēc reaktīvo dzinēju degvielas, jo aptuveni 40 % reaktīvo dzinēju degvielas patērīna tiek importēti un aptuveni puse visa importa tiek vesta pa Hormuzas šaurumu⁸. Rafinēšanas jaudas ir ģeogrāfiski koncentrētas dažos ES reģionos⁹ un nav daudz rafinētu naftas produktu alternatīvu piegāžu variantu, tāpēc ir vajadzīga koordinēta uzraudzība un, iespējams, kolektīva rīcība, kas palīdzētu maksimalizēt esošās Eiropas rafinētavu izlaides, tostarp koordinēti un savlaicīgi atbrīvojot drošības rezerves.

Darbību koordinēšana ir būtiska arī militārās degvielas infrastruktūras stiprināšanai, it īpaši reaktīvo dzinēju degvielas krājumu importēšanai, apstrādei, uzglabāšanai un sadalei.

Visbeidzot, samazināt ES neaizsargātību pret enerģijas cenu satricinājumiem, veicināt ES enerģētisko drošību un noturību un veicināt Eiropas tīro tehnoloģiju konkurētspēju var palīdzēt arī ES ārējā darbība, ar kuru ES tiecas samazināt atkarību no fosilajām degvielām visā pasaulē¹⁰. Konkrēts piemērs ir koordinācija un sadarbība ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējiem pusēm, kas palīdzēs atbalstīt mūsu savstarpēji savienoto enerģijas tirgu noturību¹¹.

Šajā paziņojumā ierosinātās darbības, ņemot vērā to ietekmi uz ES ārējām attiecībām, tiks īstenotas sadarbībā ar Eiropas Ārējās darbības dienestu tā funkciju izpildes ietvaros.

Komisijas tūlītēja rīcība, lai pastiprinātu koordināciju ES līmenī

- [No 2026. gada aprīļa] ***Komisija atvieglos valstu rīcības koordināciju gāzes krātuvju piepildīšanas jomā*** (piemēram, cieši uzraugot un koordinējot ar dalībvalstīm tirgus dalībnieku veikto iepirkumu grafiku, lai izvairītos no strauja cenu kāpuma, ko varētu izraisīt vienlaicīgi apjomīgi iepirkumi) ***un iespējamās naftas krājumu atbrīvošanas jomā***, kas ietver reaktīvo dzinēju degvielu un dīzeļdegvielu (par ko Komisija sagatavos scenāriju analīzi un koordinēs

⁷ Piemēram, *Jet A* degviela.

⁸ Komisijas aprēķins, balstoties uz *Kpler* un *Eurostat* datiem.

⁹ Četri galvenie reģionālie centri: Ziemeļrietumeiropa, Ziemeļvalstis un Baltijas valstis, Vidusjūra, Centrāleiropa un Austrumeiropa.

¹⁰ Tai skaitā, piemēram, īstenojot stratēģiju *Global Gateway*, Vidusjūras reģiona valstu enerģētikas un tīro tehnoloģiju sadarbības iniciatīvu.

¹¹ Enerģētikas kopiena var arī piedalīties Naftas koordinācijas grupas un Gāzes koordinācijas grupas sanāksmēs, kurās to pārstāv sekretariāts un attiecīgā gadījumā, ņemot vērā konkrētos apspriežamos jautājumus, Enerģētikas kopienas līgumslēdzējas puses. Tāpat Enerģētikas kopienas līgumslēdzēju pušu uzņēmumi joprojām var piedalīties ES Enerģētikas un izejvielu platformā.

grafiku un apjomus katram reģionam un ES). Tas tiks darīts attiecīgi Gāzes koordinācijas grupā un Naftas koordinācijas grupā.

- [No 2026. gada aprīļa] dalībvalstis tiek mudinātas izmantot elastību gāzes krātuvju piepildīšanā (līdz 10 %). **Komisija ir gatava novērtēt un vēl vairāk palielināt atļautās novirzes robežvērtību (maksimāli papildu 5 % apmērā) saskaņā ar atjaunināto ES Gāzes uzglabāšanas regulu.**
- [No 2026. gada aprīļa] **Komisija veicinās koordinētu ES saziņu ar naftas un gāzes piegādātājiem un partnervalstīm ar līdzīgiem enerģijas importa profiliem, lai uzlabotu globālo enerģijas tirgu darbību un pārredzamību, tai skaitā pilnībā mobilizējot ES Enerģijas un izejvielu platformu¹² sadarbībai ar rūpniecību. Komisija centīsies pastiprināt starptautisko sadarbību, lai palielinātu piegādes no trešām valstīm un izmantojot ES tirdzniecības nolīgumu tīklu.**
- [No 2026. gada maija] **Komisija kartēs esošās rafinēšanas jaudas Eiropā, novērtēs vajadzības un izstrādās pasākumus nolūkā nodrošināt, ka šīs krīzes laikā tiek pilnvērtīgi izmantotas un ir pieejamas pietiekamas iekšzemes rafinēšanas jaudas, kas nodrošinātu noturīgas visu veidu naftas produktu piegādes, kā arī nolūkā palielināt ilgtspējīgu biodegvielu iekšzemes ražošanu ES.**
- [No 2026. gada maija] **Komisija izveidos Degvielas observatoriju, kas kartēs attiecīgo transporta degvielu (kas ražotas ES, importētas un eksportētas) piegādes un pieejamos krājumus ES, tai skaitā, ciktāl Komisijai ir pieejama informācija, militāro degvielu krājumus un rafinēšanas jaudas. Kā sākotnējo prioritāti Komisija ar dalībvalstīm, degvielas piegādātājiem un aviācijas nozari (lidostām un aviokompānijām) koordinēs alternatīvas reaktīvo dzinēju degvielas piegādes sagādi un ierosinās pasākumus, lai optimizētu tās sadali starp dalībvalstīm nolūkā nodrošināt pieejamību visos reģionos un lidostās. Komisija izvērtēs nepieciešamību pārskatīt ES noteikumus par stratēģiskajiem krājumiem, lai iekļautu īpašas prasības attiecībā uz reaktīvo dzinēju degvielu.**
- [No 2026. gada maija] **Komisija izdos norādījumus, kuros precīzēs esošās elastības iespējas ES tiesiskajā regulējumā aviācijai, it īpaši attiecībā uz noteikumiem par lidostu laika nišām, liekas degvielas uzpildes novēršanu, sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumiem un citu importētu degvielu izmantošanu, lai novērstu iespējamā degvielas trūkuma sekas ietekmi uz gaisa transporta darbībām, nodrošinot, ka tiek saglabāta vienotā tirgus pienācīga darbība un nodrošināta būtiska gaisa satiksmes savienojamība. Ja situācija pasliktināsies un esošās elastības iespējas vairs nebūs pietiekamas, Komisija pamatotos gadījumos ierosinās īslaicīgas izmaiņas piemērojamajā ES tiesiskajā regulējumā.**
- [2026. gadā] **Komisija sāks Naftas rezervju direktīvas pārskatīšanas procesu, lai novērstu pašreizējās krīzes laikā konstatētos trūkumus un cita starpā apsvērtu, vai dažādiem naftas produktiem nav vajadzīgas īpašas krājumu prasības.**

2.2 Patērētāju un rūpniecības aizsardzība no cenu satricinājumiem

Mājsaimniecības un rūpniecības nozare sagaida, ka dalībvalstis un ES veiks pasākumus, kas tos aizsargās pret negaidīti lielu cenu kāpumu. Mājsaimniecību budžeti kļūst ierobežotāki, jo pieaugošās enerģijas izmaksas samazina cilvēku rīcībā esošos ienākumus. Tas ir redzams jau šodien, kad cilvēki uzpilda savas automašīnas ar degvielu¹³. Turklāt, tā kā aptuveni divas

¹² https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-security/eu-energy-and-raw-materials-platform_lv.

¹³ Pašlaik eiropieši maksā vidēji 1,8–2,2 EUR par litru benzīna un 2,0–2,4 EUR par litru dīzeļdegvielas salīdzinājumā ar vidēji 1,5–1,6 EUR par litru benzīna 2025. gadā un 1,6–1,8 EUR par litru dīzeļdegvielas 2025. gadā, avots: Eiropas Komisijas biļetens “[Weekly Oil Bulletin](#)”.

trešdaļas no ES patērētās dabasgāzes tiek izmantotas ēkās un rūpniecībā, gāzes cenu kāpums radīs problēmas arī daudziem patērētājiem, tiklīdz šis cenu pieaugums tiks atspoguļots viņu enerģijas rēķinos, un galu galā arī citās ekonomikas jomās, piemēram, pārtikas cenās. Pašlaik daudzas mājsaimniecības joprojām var gūt labumu no to gāzes un elektroenerģijas līgumu nosacījumiem, ko tās noslēdza, pirms sākās konflikts Tuvajos Austrumos. Tas var mainīties, kad beigsies to individuālo piegādes līgumu termiņš. Šim riskam īpaši pakļauti visi mazaizsargātie patērētāji.

Tā kā joprojām saglabājas pastāvīgs un atkārtots spiediens uz fosilo degvielu importu un enerģijas cenas joprojām ir svārstīgas, ir vajadzīgs **tūlītējs atbalsts, taču tam jābūt mērķorientētam, savlaicīgam un īslaicīgam** un saistītam ar ilgtermiņa risinājumiem (sk. piemērus II pielikumā). Šādam atbalstam būtu jā saglabā stimuli samazināt enerģijas pieprasījumu un jābūt saskaņotam ar dalībvalstu saistībām saskaņā ar ES fiskālo sistēmu.

ES tiesiskais regulējums un Komisijas politikas iniciatīvas, tai skaitā Iedzīvotāju enerģētikas pakete¹⁴, jau paredz virkni dalībvalstīm pieejamu pasākumu, ko tās varētu apsvērt, lai sniegtu patērētājiem tūlītēju palīdzību. Piemēram, tie ietver mērķorientētas ienākumu atbalsta shēmas, enerģijas kuponus, piemēram, gāzes katlu nomainīšanai, sociālos tarifus, akcīzes nodokļu samazinājumu elektroenerģijai mazaizsargātām mājsaimniecībām un energoietilpīgām nozarēm, PVN samazinājumu siltumsūkņu, saules fotoelementu un saistītu maza mēroga akumulatoru uzstādīšanai, nodokļu stimulus, kas atbalsta pāreju uz elektrotransportlīdzekļiem, patērētāju līdzdalības energokopienās un enerģijas pašražošanā stimulēšanu un atvieglošanu un patērētāju mudināšanu salīdzināt un mainīt enerģijas piegādātājus vai līgumus. Turklāt, lai atbalstītu mazaizsargātus patērētājus, dalībvalstis saskaņā ar pašreizējo ES tiesisko regulējumu jau var ieviest īslaicīgus vai pilnīgus aizliegumus atslēgt energoapgādi. Enerģētiskās un transporta nabadzības apkarošana ir arī gaidāmās nabadzības novēršanas stratēģijas prioritāte.

Atbalstīt investīcijas un palielināt tīro tehnoloģiju ieviešanas tempu, vienlaikus sekmējot Eiropas ražošanas jaudas palielināšanu, var arī mērķorientēti finansiāli stimuli, piemēram, mērķorientēti nodokļu kredīti, paātrināta amortizācija¹⁵ vai sociālā līzings shēmas. Tie aptver tāds sektorus kā elektrotransportlīdzekļi, dzīvojamo ēku vai rūpnieciskie siltumsūkņi, saules enerģijas paneļi vai bateriju uzkrāšanas sistēmas.

Enerģijas taupīšana un naftas un gāzes patēriņa aizstāšana ar pašmāju tīro enerģiju ir izrādījusies efektīvs augsto enerģijas cenu problēmas risinājums, kā arī šie pasākumi palīdzējuši samazināt Eiropas atkarību no importētām fosilajām degvielām¹⁶. Īstermiņā dalībvalstis var gūt ievērojamus ieguvumus vairākās nozarēs, apvienojot rīcību elektrifikācijas, efektivitātes uzlabošanas un tīras enerģijas tehnoloģiju (piemēram, novatorisku, ilgtspējīgu, biobāzētu risinājumu) paātrinātas ieviešanas jomā (piemērus sk. II pielikumā). Svarīgs instruments, kas palīdzējis panākt augstāku enerģētiskās drošības un neatkarības līmeni, ir arī

¹⁴ [Iedzīvotāju enerģētikas pakete](#) (COM(2026) 115).

¹⁵ Saskaņā ar [Padomes 2025. gada 10. oktobra secinājumiem](#) par nodokļu stimulus tīru tehnoloģiju un rūpniecības atbalstam.

¹⁶ Jaunākie pieejamie dati liecina, ka ES finansētās investīcijas energoefektivitātē jau stiprina Savienības enerģētisko noturību. 2023. gada beigās ikgadējais enerģijas ietaupījums, kas panākts, izmantojot ES fondus, bija 81,9 TWh; avots: [COM\(2026\) 118 final](#), 17. lpp. Lai iegūtu sīkāku informāciju, sk. arī projektu [ODYSEE](#).

ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma (ETS), jo bez ETS Eiropa tagad patērētu par 100 mljrd. m³ vairāk gāzes, padarot mūs neaizsargātākus.

Mājsaimniecību un ēku sektorā atbalsts pielāgojumiem, kas nodrošina ātru ietekmi, piemēram, uzlabojot izolāciju vai nomainot logus vai neefektīvas ierīces, var **nodrošināt tūlītējus un ilgstošus** enerģijas ietaupījumus un izmaksu samazinājumu. Gāzes un naftas katlu aizstāšana ar siltumsūkņiem laika gaitā varētu uz pusi samazināt enerģijas galapatēriņu ēkās un samazināt enerģijas rēķinus¹⁷. Gadā uzstādīto siltumsūkņu skaita palielināšana no aptuveni 2,4 miljoniem vienību pašlaik līdz aptuveni 4 miljoniem vienību līdz 2030. gadam ne tikai atvieglotu dzīvi patērētājiem, bet arī palīdzētu dalībvalstīm līdz 2030. gadam samazināt dzīvojamo ēku fonda vidējo primārās enerģijas patēriņu vismaz par 16 %¹⁸. Komisija mudina dalībvalstis izmantot Eiropas Investīciju bankas mehānismu ETS2 intensīvākai īstenošanai sākumposmā, lai paātrinātu dekarbonizācijas pasākumu ieviešanu mājokļu un mobilitātes sektoros, kas it īpaši palīdzēs mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem un MVU.

Tā kā lielāko daļu naftas patērē transporta sektors, dalībvalstu darbībām vajadzētu būt koordinētām un vērstām uz kravu plūsmu saglabāšanu un savienojamības nodrošināšanu pasažieriem, vienlaikus veicinot pāreju uz e-mobilitāti un citiem tīras mobilitātes risinājumiem visos transporta veidos – tas ir strukturāls ceļš, lai transporta sektorā samazinātu atkarību no naftas. Tie var ietvert stimulus patērētājiem iegādāties elektrotransportlīdzekļus (piemēram, sekmējot uzņēmumu autoparku pārorientēšanu uz tīra transporta risinājumiem¹⁹, piemēram, elektriskajiem lielas noslodzes transportlīdzekļiem vai elektriskajiem pasažieru prāmjiem) vai krasta elektroapgādes nodrošināšanu ostās. Uzņēmumiem (it īpaši maziem, vidējiem un energoietilpīgiem uzņēmumiem) paredzēti mērķorientēti atbalsta mehānismi var ietvert finansēšanas shēmas, kuponus vai līzings modeļus, kas stimulētu investīcijas energoefektivitātē un tīrās tehnoloģijās.

Dalībvalstis var apsvērt iespēju savus piešķirumus no Sociālā klimata fonda izmantot, lai finansētu šādus pasākumus neaizsargātām grupām, tai skaitā gan transporta, gan ēku sektorā.

Attiecībā uz gaisa un ūdens transportu un zivsaimniecību būtu jāpaātrina uzsāktā pāreja uz ilgtspējīgām aviācijas degvielām un ilgtspējīgām jūras transporta degvielām²⁰, papildus atbalstot to, ka tiek strauji ieviesti stimuli to ražošanai un izmantošanai ES²¹. Citos sektoros, piemēram, lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mobilitātes loģistikā, plašāka esošo iekšdedzes dzinēja transportlīdzekļu piekļuve ilgtspējīgām biodegvielām var nodrošināt to nepārtrauktu ieguldījumu piegādes ķēdē, īpaši attiecībā uz pārtiku.

Komisijas tūlītēja rīcība, lai atbalstītu dalībvalstis patērētāju un rūpniecības aizsardzībā

- [2026. gada maijā] Komisija gaidāmajā neformālajā ES enerģētikas ministru sanāksmē Kiprā 2026. gada 13. maijā iepazīstinās ar **tādu replicējamu pasākumu katalogu, kuru mērķis ir panākt enerģijas ietaupījumus un sistēmas efektivitātes pieaugumu, kā arī ar pasākumiem**

¹⁷ Komisijas aprēķini.

¹⁸ Salīdzinot ar 2020. gadu. [Ēku energosnieguma direktīva](#) (ĒEED, Direktīva (ES) 2024/1275).

¹⁹ Komisijas [priekšlikums regulai par tīriem uzņēmumu transportlīdzekļiem](#) (COM(2025) 994 final).

²⁰ Regula [ReFuelEU Aviation](#) un regula [FuelEU Maritime](#).

²¹ [Ilgtspējīga transporta investīciju plāns](#) (STIP).

fosilo degvielu aizstāšanai ar pašmāju tīro enerģiju, ko dalībvalstis var ātri ieviest, lai īstermiņā samazinātu naftas un gāzes patēriņu. Kataloga pamatā būs novērtējums par visefektīvākajiem pasākumiem, kas veikti kopš 2022. gada, un tajā būs iekļauti tādas konkrētas rīcības piemēri, kas sekmīgi īstenota uz vietas un kam ir liela mēroga replicēšanas potenciāls visā ES, un par to ietekmi.

- [No 2026. gada aprīļa] **Komisija izveidos digitālu repozitoriju**, ar kura palīdzību apkopos un kopīgos nekonfidenciālu informāciju par dalībvalstu ārkārtas pasākumiem, koordinēs kaimiņos esošo dalībvalstu rīcību un veicinās **labas prakses apmaiņu un popularizēšanu**.
- [2026. gada aprīlī] **Komisija pieņems valsts atbalsta pagaidu regulējumu**, kurā izklāstīti noteikumi dalībvalstīm par mērķorientētu īslaicīgu ārkārtas pasākumu izstrādi un īstenošanu, lai atbalstītu dažas no visvairāk skartajām ekonomikas nozarēm, kas visvairāk pakļautas cenu straujam kāpumam.
- [No 2026. gada aprīļa] **Komisija pastāvīgi palīdzēs dalībvalstīm izstrādāt mērķorientētus, savlaicīgus un īslaicīgus pasākumus** (piemēram, cenu intervenci, ienākumu atbalsta shēmas un nodokļu stimulus), kuru mērķis ir jo īpaši atbalstīt MVU, energoietilpīgas industrijas un mājsaimniecības, vienlaikus saglabājot stimulu taupīt enerģiju un veicinot fosilo degvielu izmantojuma samazināšanu. Dalībvalstīm būtu jāsniedz novērtējums par attiecīgo paredzamo ietekmi, arī to fiskālajām izmaksām, un jāizvairās no vienotā tirgus sadrumstalošanas. Komisija šajā ziņā izstrādās **pamatprincipus un veicinās veidņu izstrādi**. Dalībvalstis var arī veikt pasākumus attiecībā uz negaidītas papildu peļņas aplikšanu ar nodokli, lai nodrošinātu sociālo taisnīgumu. Komisija respektēs dalībvalstu lēmumus un izstrādās valsts pasākumu paraugpraksi, kā arī novērtēs to ietekmi uz vienoto tirgu. Komisija ir gatava atbalstīt visas dalībvalstis, kuras īstermiņā būs spiestas piemērot enerģijas nodokļa likmes, kas ir zemākas par pašreizējiem ES minimālajiem līmeņiem, taču tām vienlaikus jāizvairās no fosilo degvielu pieprasījuma palielināšanas un piedāvājuma un pieprasījuma nelīdzsvarotības saasināšanas.
- [2026. gada aprīlī] **Komisija turpinās veicināt patērētāju spēcīgāšanu un aizsardzību** visās dalībvalstīs, **sniedzot norādījumus** par neaizsargātu lietotāju aizsardzību pret atslēgšanu, enerģijas piegādātāju un enerģijas līgumu maiņas paātrināšanu un vienkāršošanu, dalību energokopienās un pašpatēriņu, piegādātāju riska pārvaldības uzlabošanu un patērētāju aizsardzību enerģētikas pārkārtošanas laikā.
- [No 2026. gada maija] **Komisija veicinās un palīdzēs izstrādāt**, tai skaitā ar Enerģētikas pārkārtošanas investīciju padomes un Energoefektivitātes finansēšanas koalīcijas palīdzību, **sociālā līzīngā shēmas tīrām un efektīvām tehnoloģijām, kuras dalībvalstis tiek mudinātas izmantot**, lai atbalstītu, piemēram, e-transportlīdzekļu, dzīvojamo ēku siltumsūkņu un maza mēroga bateriju, ātru ieviešanu²². Komisija ir gatava **palīdzēt dalībvalstīm izveidot finansiālus stimulus**, piemēram, mērķorientētus nodokļu kredītus, tīras enerģijas tehnoloģiju, piemēram, elektrotransportlīdzekļu, rūpniecisko un mājsaimniecību siltumsūkņu, bateriju aizskaitītāja un rūpnieciskās siltumenerģijas uzkrāšanas, ātrai ieviešanai, vienlaikus nodrošinot atbilstību saistībām, kas paredzētas fiskālajos noteikumos.
- [2026. gada aprīlis] **Komisija ir iedarbinājusi krīzes atbalsta mehānismu, ko nodrošina Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds²³ un kas dalībvalstīm dod iespēju kompensēt**

²² Papildinot citus stimulu modeļus, piemēram, dotācijas, garantijas, aizdevumus vai “enerģijas kā pakalpojuma” modeļus, ko biežāk izmanto tādām tehnoloģijām kā maza mēroga baterijas un siltumsūkņi.

²³ Komisijas [Īstenošanas lēmums, ar kuru 2026. gada 28. februārī sākušos situāciju Tuvajos Austrumos atzīst par ārkārtas notikumu](#), kas rada būtiskus tirgus traucējumus.

zvejniecības, akvakultūras un apstrādes sektora operatoriem pamatdarbības izmaksu un negūto ienākumu pieaugumu, kas tieši izriet no situācijas Tuvajos Austrumos.

3 TŪLĪTĒJA RĪCĪBA, KAS RADA ILGSTOŠUS IEGUVUMUS

3.1 Pārejas uz pašmāju tīro enerģiju un elektrifikācijas paātrināšana

Nekavējoties rīkojoties, lai vidējā termiņā panāktu spēcīgus rezultātus, dalībvalstis var aizstāt ievērojamu daudzumu naftas un gāzes, **paātrinot pāreju uz tīru pašmāju, bagātīgi pieejamu enerģiju**, tai skaitā izmantojot elektrifikāciju, saules siltumenerģiju un ģeotermālo enerģiju, kā arī citu atjaunīgo enerģiju, kodolenerģiju, biometānu, ilgtspējīgas biodegvielas un ūdeņradi.

Piemēram, gadā izvērstās atjaunīgās elektroenerģijas jaudai būtu jāpalielinās līdz 100 GW gadā²⁴, tai skaitā izmantojot jaunus liela mēroga atjaunīgās enerģijas projektus un paātrinātu saules enerģijas apguvi²⁵, kas var sniegt ātrus rezultātus²⁶. Tāpēc, lai panāktu ātru izpildi, ir ļoti svarīgi racionalizēt valstu atļauju piešķiršanas režīmus saskaņā ar ES tiesību aktos noteiktajām prasībām²⁷. Papildus transponēšanas centieniem konkrētus rezultātus var sniegt īstenošanas paātrināšana. Līdz 2026. gada beigām atļauju piešķiršanas procedūru ilgumam visā Eiropā būtu jāsamazinās līdz ne vairāk kā diviem gadiem²⁸, un katrai dalībvalstij būtu jāatrisina paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritoriju potenciāls, izveidojot vismaz vienu teritoriju.

Vēl viena svarīga svira ir esošo atjaunīgās enerģijas aktīvu maksimāla izmantošana. Vējparku, tai skaitā atkrastes vējparku, ātra energoatjaunināšana un modernizācija, ko atbalsta īpaši racionalizēti atļauju piešķiršanas režīmi energoatjaunināšanai, un citu atjaunīgo energoresursu elektrostaciju, piemēram, hidroelektrostaciju, modernizācija var ātri nodrošināt tik ļoti nepieciešamo papildu atvieglojumu, palielinot pieejamo ražošanas jaudu.

Svarīgs dekarbonizācijas, rūpniecības konkurētspējas un piegāžu drošības stratēģiju elements ir kodolenerģija. Gandrīz puse dalībvalstu savā energoresursu struktūrā izmanto kodolenerģiju. Atjauninātie nacionālie enerģētikas un klimata plāni²⁹ rāda, ka uzstādītā kodolenerģijas jauda,

²⁴ Saskaņā ar [Tras rūpniecības kursu](#) (COM(2025) 85 final). Šis atjaunīgās enerģijas jaudas izvēšanas rādītājs attiecas uz līdzstrāvas jaudu, kas atbilst aptuveni 85 GW maiņstrāvas jaudas, ko izmanto standarta statistikas ziņošanas praksē.

²⁵ Saules enerģijas ražošana ir viens no cenas ziņā vispieejamākajiem elektroenerģijas ražošanas avotiem, un tai ir ļoti liels izvēšanas potenciāls, piemēram, dzīvojamās ēkās, arī balkonos, uz ceļiem un lielās komerciālās ēkās.

²⁶ Kopš 2021. gada ES ir uzstādījusi aptuveni 260 GW atjaunīgās enerģijas jaudas (204 GW saules fotoelementu enerģijas un 57 GW vēja enerģijas), kā rezultātā 2025. gadā enerģijas ražošanai tika ietaupīti 15 mljrd. m³ gāzes (jeb aptuveni 5 % ES ikgadējā importa).

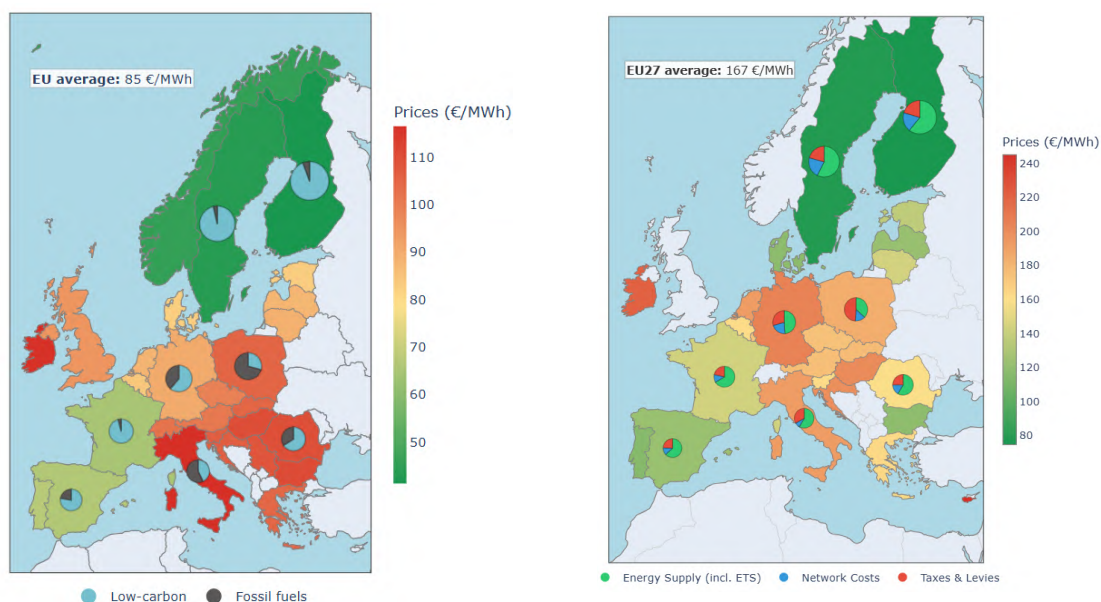
²⁷ Visām dalībvalstīm jau bija jātransponē un jāīsteno visas atļauju piešķiršanas prasības attiecībā uz atjaunīgajiem energoresursiem un saistīto infrastruktūru saskaņā ar ES enerģētikas jomas tiesību aktiem un īpaši Atjaunojamo energoresursu direktīvu (arī paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijām, sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm saistībā ar atjaunīgo energoresursu projektiem un īsākiem atļauju piešķiršanas termiņiem esošo projektu energoatjaunināšanai). Šā paziņojuma publicēšanas laikā dalībvalstis joprojām pieņem valsts transponēšanas pasākumus un paziņo par tiem Komisijai.

²⁸ Saskaņā ar Atjaunojamo energoresursu direktīvu; ietverot īsākus termiņus paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijām, savukārt sagatavošanās laiks ļoti sarežģītiem projektiem, piemēram, dažiem atkrastes projektiem, var būt ilgāks.

²⁹ [ES mēroga novērtējums par galīgajiem atjauninātajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem](#), COM(2025) 274 final.

visticamāk, palielināsies. Kodolektrastācijas nodrošina tīru enerģiju, kas piemērota sistēmas integrācijas uzlabošanai un sniedz elastību, atvieglojot citu tīro tehnoloģiju turpmāku izvēršanu. Šie ieguvumi attiecas uz visu ES energosistēmu. Jauni mazi modulāri reaktori³⁰ vai izvairīšanās no esošās kodolenerģijas jaudas priekšlaicīgas norakstīšanas³¹ var palīdzēt samazināt vajadzību pēc fosilo degvielu izmantošanas, tai skaitā centralizētās siltumapgādes un rūpnieciskajos procesos. Kā novērtēts *PINC* stratēģijā, runājot par esošajām kodolektrastacijām, pastāv vēl neatraisīts potenciāls³².

Pašreizējā krīze ir arī aicinājums paātrināt elektrifikāciju³³, lai izbeigtu atkarību no fosilo degvielu cenu satricinājumiem un atkarību no importa. 2024. gadā 71 % ES saražotās elektroenerģijas tika iegūts no tīras enerģijas avotiem³⁴, kas nozīmē, ka sistēmā nonāca lēta enerģija. Tomēr elektroenerģija veido mazāk nekā ceturto daļu enerģijas galapatēriņā³⁵. Lai, sniedzot patērētājiem tīras enerģijas un atjaunīgo energoresursu priekšrocības, nodrošinātu enerģijas pieejamību cenas ziņā un rūpniecības konkurētspēju, kā arī uzlabotu sistēmas efektivitāti, jāpanāk, ka lielākais enerģijas pieprasījums (transports, ēkas, rūpniecība u. c.) tiek apmierināts nevis ar fosilajām degvielām, bet gan ar elektroenerģiju.

1. attēls. Korelācija starp tīro energoresursu struktūru un elektroenerģijas pieejamību cenas ziņā (pa kreisi – vairumtirdzniecība 2025. gadā, pa labi – rūpnieciskā mazumtirdzniecība 2025. gada 1. pusgadā) [avots: ENER GD]

³⁰ Komisijas paziņojums “[Stratēģija mazu modulāro reaktoru \(MMR\) izstrādei un ieviešanai Eiropā](#)” (COM(2026)117 final).

³¹ Komisijas paziņojums “[Kodoljomas pārskata programma](#), iesniegta saskaņā ar Euratom līguma 40. pantu – galīgā redakcija (pēc EESK atzinuma saņemšanas)” (COM(2026)120 final).

³² Saskaņā ar valstu plāniem, ja dalībvalstis pagarinās esošo reaktoru darbību līdz 70 vai pat 80 gadiem un visi jaunbūvējamo reaktoru projekti tiks īstenoti laikus, uzstādītā jauda 2050. gadā varētu sasniegt 144 GWe.

³³ Elektrifikācijas rādītājs 2024. gadā bija 23,4 %. Ar [tīras rūpniecības kursu](#) un [Lētākas enerģijas rīcības plānu](#) tika ieviests svarīgs snieguma rādītājs attiecībā uz elektroenerģijas īpatsvaru enerģijas galapatēriņā, par atsauci nosakot 32 % līdz 2030. gadam.

³⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/energy-2026>.

³⁵ Eurostat.

Elektrifikācijai arī jāveicina tādu tīro tehnoloģiju ražošana ES kā dzīvojamām ēkām un rūpniecības lietojumam paredzēti siltumsūkņi. Industrijas aplēses liecina, ka Eiropā ražoti vairāk nekā divas trešdaļas Eiropā uzstādīto siltumsūkņu³⁶. Ja ražotājiem būs skaidrība par iespējamo pieprasījumu, tiem būs lielāks stimuls palielināt jaudu ES un investēt prasmju pilnveidē.

Uzstādītās komerciālo un dzīvojamo ēku siltumsūkņu jaudas divkāršošana samazinātu fosilo degvielu patēriņu par 200 TWh³⁷. Turklāt elektrifikāciju efektīvi paātrina centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas. Izmantojot lielus siltumsūkņus, elektriskos katlus un siltumenerģijas uzkrāšanu, tās varētu nodrošināt pieprasījuma puses elastību, kas elektroenerģijas sistēmā vajadzīga arvien vairāk, un veicināt atlikumsiltuma atgūšanu. Vērienīga siltumapgādes tīkla paplašināšana var nodrošināt ievērojamus dabasgāzes ietaupījumus³⁸.

Transports ir vēl viena joma, kas ir būtiska ekonomikas elektrifikācijas palielināšanai. Papildus stimuliem, kas veicina elektrotransportlīdzekļu pārdošanas apjoma pieaugumu, būtiska nozīme to ieviešanā ir arī pietiekamai uzlādes infrastruktūrai. Lai gan vieglo automobiļu un furgonu uzlādes infrastruktūra pēdējo piecu gadu laikā ir paplašinājusies ievērojami straujāk nekā elektrotransportlīdzekļu parks, joprojām trūkst uzlādes infrastruktūras kravas automobiļiem³⁹.

Saules siltumenerģijas īpatsvara palielināšana ne tikai ēkās, bet arī centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmās, veicot esošo saules siltumenerģijas iekārtu energoatjaunināšanu un sākot jaunus projektus, arī siltumenerģijas uzkrāšanai, varētu panākt ievērojamus enerģijas ietaupījumus. Tas ir īpaši svarīgi rūpniecībai, it īpaši pārtikas un dzērienu nozarei, ķīmikāliju nozarei (īpaši procesa siltuma vajadzībām līdz aptuveni 400 °C) un lauksaimniecībai (piemēram, siltumnīcām).

Dabasgāzi centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīklos var aizstāt arī ģeotermālā enerģija, un dažos gadījumos tā var palīdzēt ražot elektroenerģiju⁴⁰. Tāpēc ir svarīgi atbalstīt jaunu ģeotermālo projektu ātru izvēršanu un izpētīt esošo iekārtu energoatjaunināšanas potenciālu. Rūpnieciskie siltumsūkņi parasti var nodrošināt tehnoloģisko siltumu, kas nepārsniedz aptuveni 200 °C, vai uzlabot zemas temperatūras siltumu, ļaujot palielināt atlikumsiltuma atgūšanu rūpniecībā un centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmās.

Biogāzei un biometānam var būt arī stratēģiskāka nozīme importētu fosilo degvielu aizstāšanā, īpaši nozarēs, kurās elektrifikācija ir sarežģītāka. Biometāna ražošanu esošajās ražotnēs varētu palielināt par aptuveni 10–30 %. Saimniecību un kooperatīvu biometāna projekti var samazināt atkarību no fosilās degvielas, vienlaikus nodrošinot papildu ienākumus lauksaimniekiem un radot vietēju vērtību, īpaši lauku apvidos, pārvēršot atkritumus, atliekas un kūtsmēslus enerģijā

³⁶ Eiropas Siltumsūkņu asociācija (EHPA), raksts "[Eiropā ražoti siltumsūkņi](#)".

³⁷ Šis ietaupījums būtu aptuveni 8 % no pašreizējā enerģijas patēriņa telpu apsildei ēkās.

³⁸ Mathiesen et al. (2023), "[Heat Matters: The Missing Link in REPowerEU](#)".

³⁹ Turklāt depo pārveidošana bezemisiju autobusu un kravas automobiļu parku vajadzībām joprojām ir ievērojama ar investīcijām saistīta problēma daudzām pilsētām un uzņēmējiem.

⁴⁰ Ember lēš, ka nākamās paaudzes ģeotermālās tehnoloģijas Eiropas Savienībā varētu nodrošināt līdz 301 TWh gadā, kas atbilst aptuveni 42 % pašreizējā ogļu un gāzes ražošanas apjoma. [Geothermal energy in Europe](#), 2026. gada februāris, Ember.

un mēslošanas līdzekļos. Visbeidzot, aprites risinājumi biogāzei, biometānam un reciklētām barības vielām var stiprināt noturību, palīdzēt konkurētspējai un samazināt pakļautību globāliem cenu satricinājumiem.

Visbeidzot, tā kā ūdeņraža izvēršana joprojām notiek lēni, ES būtu jāatbalsta paātrināta rūpniecības pāreja uz dekarbonizētām degvielām, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgu konkurences apstākļus visiem elektroenerģijas lietotājiem un līdz minimumam samazinot elektroenerģijas izmaksas.

Komisijas tūlītēja rīcība dalībvalstu atbalstam

- [2026. gada 2. ceturksnī] Komisija veiks pasākumus **elektrifikācijas, siltumapgādes un aukstumapgādes un ģeotermālās enerģijas jomā**. Komisija citstarp noteiks **elektrifikācijas mērķrādītāju**, ierosinās rīcību, lai samazinātu elektroenerģijas un fosilo degvielu cenu attiecību, un pasākumus, kas palīdzēs paātrināt elektrifikācijas risinājumu ieviešanu, piemēram, izmantojot tirgus instrumentu siltumsūkņiem, kā arī novērsīs šķēršļus rūpniecības, transporta⁴¹ un būvniecības nozarē un starpnozaru šķēršļus ekonomikas elektrifikācijai. Tas ietver pakāpenisku atteikšanos no fosilo degvielu subsīdijām, kas apdraud elektroenerģijas relatīvo konkurētspēju salīdzinājumā ar citiem energoresursiem.
- [No 2026. gada maija] Attiecībā uz **ģeotermālo enerģiju** Komisija atbalstīs dalībvalstis un ieinteresētās personas ar detalizētu ģeoloģisko datu vākšanu un izveidos **ES līmeņa datubāzi**. Komisija arī pētīs iespēju atbalstīt **ģeotermālā riska mazināšanas shēmu un apdrošināšanas shēmu** izveidi kopā ar publiskajiem finansētājiem, tai skaitā valsts attīstību veicinošām bankām, lai mazinātu investīciju risku un vēl vairāk mobilizētu privāto kapitālu. Saskaņā ar iniciatīvu Global Gateway Komisija ir apņēmusies attiecīgā gadījumā citstarp veicināt **starptautisko sadarbību ģeotermālās enerģijas projektos**.
- [No 2026. gada maija] Saules siltumenerģijas jomā Komisija kopā ar Energoefektivitātes finansēšanas koalīciju palīdzēs izstrādāt publiskā atbalsta shēmas **liela mēroga saules siltumenerģijas projektu ieviešanai**.
- [No 2026. gada] Attiecībā uz **biometānu** Komisija turpinās atbalstīt iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt nefosilas izcelsmes gāzveida molekulu ražošanu, tai skaitā ilgtspējīgas biogāzes un biometāna ražošanu saskaņā ar REPowerEU⁴², kā arī saimniecību un kooperatīvu biogāzes un biometāna projektus,^[OBJ] rūpīgi apsverot esošo staciju mēroga izvēršanu, samazinot atļauju piešķiršanas šķēršļus un uzlabojot ilgtspējīgu ievadresursu transportēšanu starp reģioniem.
- [2026. gada 2. ceturksnī] Pēc novērtējuma un ņemot vērā lēnāku, nekā gaidīts, ūdeņraža tirgus paplašināšanos, Komisija ierosinās **mērķorientēti pārskatīt atjaunīgā ūdeņraža ražošanas kritērijus, vienlaikus aizsargājot esošās investīcijas**. Tas atbalstīs rūpniecības dekarbonizāciju un paātrinās ūdeņraža bāzes ilgtspējīgu aviācijas e-degvielu (eSAF) un ilgtspējīgu jūras transporta e-degvielu (eSMF) izstrādi. Komisija sīkāk precizēs metodiku, kas piemērojama procesiem, kuros par ievadresursu izmanto gan atjaunīgo ūdeņradi, gan

⁴¹ Ietverot lielas noslodzes transportlīdzekļus.

⁴² [Celvedis Krievijas enerģijas importa izbeigšanai](#) (COM(2025) 440 final).

biomasu, lai atvieglotu eSAF ražošanu, vienlaikus aizsargājot vienlīdzīgus konkurences apstākļus un saglabājot vērienīgus ilgtspējas kritērijus, tai skaitā papildināmību, precīzu aprites cikla emisiju uzskaiti un izvairīšanos no dubultas uzskaites. Vēlākais 2026. gada 30. jūnijā Komisija sāks sabiedrisko apspriešanu par metodikas projektu, kurā izklāstīti kritēriji, kas jāizpilda, lai ieviestu alternatīvas pieejas kodolelektrostacijās saražotās mazoglekļa elektroenerģijas atzīšanai.

- [Līdz 2026. gada vasarai] Komisija **kartēs Eiropas spējas naftu un gāzi ķīmikāliju, keramikas, stikla, plastmasas un mēslošanas līdzekļu ražošanā papildināt ar citiem aprītiem un biobāzētiem ievadresursiem un sadarbosies ar industriju, lai apzinātu un novērstu šķēršļus to izvēršanai īstermiņā.**

3.2 Mūsu energosistēmas pastiprināšana

Kā liecina šī krīze, mūsu energosistēmas modernizācija un fundamentāla pārveide vairs nav ambīciju jautājums, bet gan absolūta nepieciešamība, lai panāktu noturību. Lai pilnībā izmantotu ieguvumus, dalībvalstīm ir ātri un pilnībā jāīsteno ES enerģētikas *acquis* un likumdevējiem jāpaātrina sarunas par ES tīklu paketi. Tas veicinās projektu, tai skaitā kopīgu interešu projektu (KIP) un savstarpēju interešu projektu (SIP), īstenošanu, vienlaikus nosakot elastīgu pieeju iekšzemes pārslodzes ieņēmumiem, kas gūti no iekšējām tirdzniecības zonām, ņemot vērā valstu apstākļus. Tīkli ir vajadzīgi, lai nodrošinātu elektroenerģijas plūsmu par viszemāko cenu no tās ražošanas vietas līdz patēriņa vietai. Pārrobežu elektroenerģijas infrastruktūras izvēršanas paātrināšana ir nepieciešama, lai sasniegtu ES indikatīvo mērķrādītāju līdz 2030. gadam panākt vismaz 15 % elektroenerģijas starpsavienojumu, tādējādi nodrošinot patiesu enerģētikas savienību.

Iniciatīva “Energomaģistrāles” ir vērsta uz astoņiem prioritārajiem koridoriem, kuros risinātas vissteidzamākās energoinfrastruktūras vajadzības, kurām nepieciešams turpmāks ātrs atbalsts un apņemšanās, lai varētu novērst problemātiskos posmus, kas kavē progresu. To īstenošana ir jāpaātrina. Vajadzības gadījumā nākotnē var apsvērt papildu energomaģistrāles. Rīcība efektīvākai un elastīgākai tīklu izmantošanai, tai skaitā ar digitalizācijas palīdzību, un tīkla produktivitātes uzlabošanai ievērojami samazinās izmaksas un palīdzēs divkārti paplašināt vairāku nozaru, tai skaitā siltumapgādes un aukstumapgādes, elektrifikācijas procesu.

Papildus viedajiem skaitītājiem savienojamība, viedie tīkli, piekļuve tīkliem un tīklu produktivitāte arī ir priekšnosacījumi daudziem pakalpojumu sniedzējiem, kas patērētājiem palīdz samazināt enerģijas rēķinus vai reaģēt uz cenu signāliem, pielāgojot pieprasījumu. Viedo skaitītāju plaša ieviešana ir būtiska, lai atraisītu liela mēroga pieprasījumu reakciju un ļautu patērētājiem piedalīties elastības tirgos, samazinot maksimālo pieprasījumu un cenu svārstīgumu. To atbalsta tādi aktīvi kā akumulatori, elektrotransportlīdzekļi un siltumsūkņi, kā arī tādi procesi kā pārvaldības sistēmas, transportlīdzekļa un tīkla risinājumi un MI noteikta automatizācija. Lai palielinātu sistēmas elastību un palīdzētu samazināt reģionālās un iekšzemes enerģijas cenas, katrai dalībvalstij līdz 2031. gadam būtu jāievieš viedie skaitītāji tā, lai tie aptvertu vismaz 50 % galapatērētāju. Tas ir cieši saistīts ar tādām cenas struktūrām, kas veicina elastības pakalpojumu un uzkrāšanas izmantošanu, lai labāk integrētu tīro enerģiju un gūtu no tās labumu.

Lai izveidotu noturīgu energosistēmu, kurā izmanto tīras pašmāju enerģijas avotus, būtiska nozīme ir elektroenerģijas un siltumenerģijas uzkrāšanas jaudu pieejamībai, kā arī elastībai, tai skaitā baterijām un hidroakumulācijai. Pašlaik ES uzkrāšanas jauda ir 55 GW, un tai šī jauda ir ievērojami jāpalielina, lai līdz 2030. gadam sasniegtu 200 GW. Šajā izaugsmē nozīmīga loma ir baterijām. Tāpēc politisks atbalsts šādiem projektiem ir būtisks jau plānošanas posmā.

Tūlītējā rīcība

- **[Līdz 2026. gada jūlijam]** *Komisija aicina likumdevējus līdz vasarai pabeigt sarunas par tīklu paketi un tos šajā procesā atbalstīs. Tas ir absolūti nepieciešams, lai paātrinātu tik ļoti nepieciešamo atjaunīgās enerģijas projektu un uzkrāšanas (arī liela mēroga bateriju) izvēšanu un modernizētu tīkla infrastruktūru, tādējādi palīdzot samazināt enerģijas cenas un atkarību no importa.*
- **[2026. gada 2.–3. ceturksnī]** *Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstīm, lai paātrinātu **Energomaģistrāļu iniciatīvas** īstenošanu. Kā pamatu izmantojot Bornholmas enerģētikas salas projektā panākto progresu, Komisija pastiprinās politisko iesaisti, atvēlēs resursus un mobilizēs visus pieejamos instrumentus, lai stiprinātu investīciju satvarus un pārvarētu šķēršļus, novēršot atlikušās grūtības, kas kavē šādu projektu ātru izvēšanu.*
- **[No 2026. gada maija]:** *Komisija atbalstīs dalībvalstis un ieinteresētās personas (piemēram, Enerģētikas savienības darba grupā un augsta līmeņa reģionālajās grupās), lai apzinātu elektroenerģijas ražotnes, tai skaitā vējparkus, kas ir tuvu kalpošanas laika beigām, un iekārtas, kuras varētu energoatjaunināt, lai tuvākajos mēnešos palīdzētu paātrināt elektroapgādes palielināšanu. Tās arī izvērtēs, kā vēl vairāk palielināt atjaunīgās enerģijas izmantošanas mērogu.*
- **[2026. gada maijā]** *Komisija palīdzēs dalībvalstīm īstenot svarīgas reformas elektroenerģijas nozarē, sniedzot atbalstu ar tehniskā atbalsta instrumenta starpniecību, izmantojot **Enerģētikas regulējuma akadēmiju**.*
- **[2026. gada maijā]** *Komisija pieņems tiesību aktu priekšlikumu par tīkla maksām un nodokļiem. Mērķis būs atvieglot pāreju uz elektrificētāku, efektīvāku un noturīgāku energosistēmu, kas var samazināt elektroenerģijas rēķinus visiem patērētājiem. Priekšlikums nodrošinās stimulus optimālai un izmakslietderīgai tīkla infrastruktūras izmantošanai, stimulēs sistēmai draudzīgu patēriņu, precīzēs satvaru, kas valstu regulatīvajām iestādēm dotu iespēju veikt mērķorientētus tīkla maksu samazinājumus (tai skaitā energoietilpīgām nozarēm), un ļaus dalībvalstīm atcelt ierobežojumus samazināt enerģijas nodokļus konkrētiem izmantotājiem, piemēram, energoietilpīgām nozarēm un mazaizsargātām mājsaimniecībām, vienlaikus nodrošinot, ka elektroenerģijas nodoklis ir mazāks nekā nodoklis gāzei.*
- **[2026.–2027. gadā]** *Komisija nodrošinās stingru attiecīgo ES tiesību aktu īstenošanas uzraudzību, izmantojot visus pieejamos instrumentus, tai skaitā **pārkāpuma procedūras**, piemēram, attiecībā uz atļauju piešķiršanu, uzkrāšanu, elastību un starpzonu jaudas maksimālu palielināšanu, lai paātrinātu tīras enerģijas ieviešanu. Lai paātrinātu progresu, tā veiks īpaši ātru galveno noteikumu novērtēšanu, sniegs pragmatiskus*

norādījumus par īstenošanu, arī izmantojot Komisijas ieteikumus, un atbalstīs dalībvalstis, lai nodrošinātu saskaņotu un konsekventu piemērošanu visā ES.

3.3 Investīciju kāpināšana

ES reakcija uz pašreizējo enerģētisko krīzi balstās uz investīciju kāpināšanu. Mums ir **jāmobilizē publiskie līdzekļi ES un valstu līmenī, lai piesaistītu un palielinātu privātās investīcijas**. Investīciju prognozēšana un paātrināšana enerģētikas pārkārtošanā un apritīgos risinājumos šodien nozīmē, ka uz visiem laikiem varēsim izbeigt atkarību no fosilajām degvielām.

ES līmenī enerģētikas pārkārtošanai atvēlēti ievērojami resursi, tai skaitā Atvēršanas un noturības mehānisma pēdējā posmā (219 miljardi EUR). Atvēršanas un noturības plānos jau ir iekļautas daudzas reformas un investīcijas, kas dalībvalstīm palīdz modernizēt energosistēmas. To īstenošana jāpabeidz līdz 2026. gada 31. augustam saskaņā ar juridiskajā struktūrā noteiktajiem termiņiem⁴³. No EISI Alternatīvo degvielu infrastruktūras mehānisma kopš 2021. gada ir piešķirti vairāk nekā 2 miljardi EUR projektiem, ar kuriem izvērs attiecīgo alternatīvo degvielu uzlādes un uzpildes infrastruktūru visiem transporta veidiem. EISI – Enerģētika atbalstīs pārrobežu energoinfrastruktūras projektus un pārrobežu atjaunīgās enerģijas projektus ar 5,84 miljardiem EUR laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam.

Ievērojamu atbalstu enerģētikas pārkārtošanai sniedz arī kohēzijas politika. Nesenajā kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatā enerģētikas prioritātēm tika pārdalīti aptuveni 1,2 miljardi EUR, kas tagad var palīdzēt reaģēt uz pašreizējo krīzi.

Konsekvents ES atbalsts pētniecībai un inovācijai tīras enerģijas tehnoloģiju jomā ir mobilizējis gan publisko, gan privāto finansējumu pārkārtošanās vajadzībām, tai skaitā inovatīvu tehnoloģiju izvērsšanai, tādējādi radot risinājumus, kas tagad ir testēti un ir uzticami un jau ieviesti tirgū. Tiem, kas tuvojas mērogam, ir vajadzīga pastāvīga koordinēta rīcība un atbalsts ES un dalībvalstu līmenī, lai izvairītos no publiskā finansējuma sadrumstalotības un lai paātrinātu izvērsšanu.

Tomēr ar publiskajiem līdzekļiem vien nevar segt ievērojamās investīciju vajadzības (tiek lēsts, ka tās būs 660 miljardi EUR gadā līdz 2030. gadam) enerģētikas pārkārtošanai. Lai mobilizētu privātās investīcijas⁴⁴, tai skaitā no institucionālajiem investoriem, piemēram, apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem, kuri ES pārvalda vairāk nekā 12 triljonus EUR, kurus

⁴³ ANM kā instruments, kas izstrādāts Covid-19 krīzes negatīvo seku novēršanai Savienībā un ko atbalsta ar ārkārtas un pagaidu papildu līdzekļiem, tika izveidots, nosakot ļoti stingrus termiņus, no kuriem nevar atkāpties, kā noteikts *NGEU* regulā, ANM regulā un Pašu resursu lēmumā.

⁴⁴ Bankas un apdrošināšanas sabiedrības tiek stimulētas palielināt investīcijas saskaņā ar leģislatīvo programmu satvaram, kas atvieglo investēšanu pašu kapitālā jomās, kuras ir būtiskas Eiropas ilgtermiņa konkurētspējai un ekonomiskajai drošībai, tai skaitā enerģētikas nozarē.

potenciāli varētu novirzīt turpmākām investīcijām kritiski svarīgos enerģētikas pārkārtošanas projektos, Komisija 2026. gada martā pieņēma Tīras enerģijas investīciju stratēģiju.

Arī valsts atbalsta regulējums dos dalībvalstīm iespēju atbalstīt stratēģiskas investīcijas energoinfrastruktūrā un tīrās tehnoloģijās, vienlaikus saglabājot vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū⁴⁵.

Tūlītējā rīcība

- [2026. gada 2.–3. ceturksnī] Komisija organizēs **Tīras enerģijas investīciju samitu**, kurā pulcēsies finanšu pakalpojumu industrijas pārstāvji, tai skaitā lielākie institucionālie investori, industrijas līderi, projektu izstrādātāji un publiskie finansētāji, lai paātrinātu privāto finansēšanu. Samits būs vērsts uz tādiem tūlītējiem, īpaši ietekmīgiem risinājumiem kā uzkrāšana, tai skaitā baterijas, elektrotransportlīdzekļu uzlādes infrastruktūra, elektrifikācija un ilgtspējīgas aviācijas un jūras transporta degvielas.
- [No 2026. gada aprīļa] Komisija koordinēs ES pasākumu (AccelerateEU investīciju nodaļa), lai spēcīgāk atbalstītu un palīdzētu tām, tai skaitā ar dalībvalstu ekspertu grupu palīdzību, **maksimāli izmantot pieejamo ES finansējumu** (piemēram, no kohēzijas politikas fondiem) un **pārdalītu ES līdzekļus, ja tas ir iespējams un atbilst dalībvalstu un reģionu vēlmēm**, par labu ar enerģētiku saistītām investīcijām, kas var nodrošināt ātru ietekmi un mazināt enerģijas cenu pieauguma ietekmi, piemēram:

A) paplašināt esošos pasākumus, kuru mērķis ir samazināt enerģijas patēriņu, ieviest tīru enerģiju (piemēram, siltumsūkņus, saules fotoelementus, vēja enerģiju vai akumulatorus), apnitīgus risinājumus un investēt spēcīgākā un drošākā kritiskajā energoinfrastruktūrā, kā arī veicināt uzlādes infrastruktūras izvēršanu un ilgtspējīgu aviācijas un jūras transporta degvielu ražošanu;

B) ieviest papildinājumus esošajiem pasākumiem vai paplašināt to darbības jomu, piemēram, pasākumus enerģētiskās nabadzības novēršanai, tā papildinot esošos energoefektivitātes pasākumus; paplašināt saules fotoelementu tvērumu, iekļaujot agrosolārus risinājumus; paplašināt paātrinātas un vienkāršotas atļauju piešķiršanas tvērumu;

C) paātrināt atveseļošanas un noturības plānos paredzēto attiecīgo pasākumu īstenošanu, pienācīgi izmantojot rādītājus, kas sniegti Komisijas paziņojumā “NextGenerationEU – ceļā uz 2026. gadu”, tai skaitā iespēju iekļaut kapitālu valsts attīstību veicinošās bankās un iestādēs.

⁴⁵ CISAF ietvaros līdz 2026. gada 14. aprīlim pieņemti 18 lēmumi tīro tehnoloģiju un budžeta atbalstam, apstiprinot 19 valsts atbalsta pasākumus ar kopējo budžetu 32,76 miljardi EUR. Četri no šiem pasākumiem ar kopējo budžetu 20,22 miljardi EUR apstiprināti saskaņā ar 4.1. iedaļu par atjaunīgo enerģiju. Viens pasākums (budžets 608,5 miljonu EUR apmērā) tika apstiprināts 5. iedaļā par rūpniecības dekarbonizāciju. Visbeidzot, 6.1. iedaļā par tīro tehnoloģiju ražošanas jaudu apstiprināti 14 pasākumi (ar kopējo budžetu aptuveni 11,93 miljardi EUR). Turklāt tajā pašā periodā Komisija saskaņā ar Pamatnostādnēm par valsts atbalstu klimata, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem (CEEAG) apstiprināja septiņus atbalsta pasākumus rūpniecības dekarbonizācijai ar kopējo budžetu 6,8 miljardi EUR.

- [No 2026. gada aprīļa]: *Komisija novērtēs, vai ir vajadzīga turpmāka rīcība, lai vienkāršotu noteikumus nolūkā paātrināt ES līdzekļu izmantošanu investīcijām enerģētikas pārkārtošanā.*
- [Līdz 2026. gada jūlijam] *Komisija pieņems tiesību akta priekšlikumu, lai atjauninātu un modernizētu ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu. Komisija drīz apspriedīsies ar dalībvalstīm par ETS etalonu atjaunināšanu. Tas papildinās jau ierosinātās izmaiņas tirgus stabilitātes rezervē, lai palielinātu tās jaudu. Pārskatīšanas laikā Komisija arī palielinās finansiālo atbalstu, kas rūpniecībai pieejams pārejai uz tīru enerģiju, izmantojot Rūpniecības dekarbonizācijas banku un piesaistot finansējumu 100 miljardu EUR apmērā. Lai nodrošinātu agrīnu ieviešanu, tas ietvers investīciju veicināšanas risinājumu, ko finansēs no 400 miljoniem ES ETS kvotu, panākot ātrumu un solidaritāti, ar mērķi uzlabot investīciju noteiktību, lai palielinātu ES energoietilpīgo nozaru investīcijas dekarbonizācijā. Šajā kontekstā, lai nodrošinātu solidaritāti, dalībvalstīm ar zemākiem ienākumiem būs garantēta piekļuve ETS investīciju veicināšanas rīka atbalstam. Turklāt Komisija apsvērs arī ETS SAF atbalsta paplašināšanu apjoma un ilguma ziņā attiecībā uz aviāciju un izpētīs analogu mehānismu ES ražotajai SMF degvielai.*
- [No 2026. gada aprīļa]: *Komisija palīdzēs dalībvalstīm, kuras vēlas apsvērt ES ETS ieņēmumu izmantošanu mērķorientētiem pasākumiem, kas mobilizē un paātrina investīcijas elektrifikācijā, piemēram, transportā vai siltumapgādes sektorā, rūpniecības dekarbonizācijā, aprītos leņķos pielietojumos, un investīcijas, kas palīdz samazināt elektroenerģijas cenas, tai skaitā palielinot atjaunīgās elektroenerģijas jaudu, ar nosacījumu, ka šīs investīcijas veicina mājsaimniecību elektrifikāciju un rūpniecības dekarbonizāciju⁴⁶. Komisija turpina mudināt dalībvalstis apsvērt šādus ETS ieņēmumu piešķirumus.*
- [No 2026. gada aprīļa]: *Komisija sadarbosies ar Eiropas Energoefektivitātes finansēšanas koalīciju, lai izstrādātu standartizētus finanšu produktus tīrai siltumapgādei un renovācijai, kā arī lai izstrādātu un veicinātu jaunus energopakalpojumu darījumdarbības modeļus, kas sniedz tiešu atbalstu MVU energoefektivitātes un elektrifikācijas risinājumu ieviešanā.*
- [No 2026. gada aprīļa]: *Komisija turpinās atbalstīt dalībvalstis eSAF Iniciatoru koalīcijā, organizējot paziņoto 2 miljardu EUR vērtu divpusējo izsoli eSAF, un mudinās dalībvalstis piedalīties arī turpmāk.*

⁴⁶ Atbalstu investīcijām rūpniecībā var izstrādāt saskaņā ar Tīras rūpniecības kursa valsts atbalsta regulējuma (CISAF) 4.5. iedaļu, bet tikai tad, ja ETS ieņēmumi tiek 100 % apmērā izmantoti investīcijām dekarbonizācijā, kā noteikts 10. panta 3. punktā Direktīvā 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā.